

Laikina versija

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. gegužės 30 d.(*)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojų migrantų socialinė apsauga – Socialinės apsaugos sistemos koordinavimas – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – Materialinė taikymo sritis – 3 straipsnis – Pagal 9 straipsnį teikiami valstybių narių pareiškimai – Pereinamojo laikotarpio pensija – Kvalifikavimas – Įstatymų numatytos paankstinto išėjimo į pensijų sistemos – Laikotarpio sumavimo nuostatos netaikymas pagal 66 straipsnį“

Byloje C-517/16

dėl Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Gdanskio apeliacinis teismas, III-iasis darbo ir socialinio draudimo bylų skyrius, Lenkija) 2016 m. rugsėjo 20 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. spalio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Stefan Czerwiński

prieš

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininko pareigas einantis A. Borg Barthet, teisėjai M. Berger ir F. Biltgen (pranešėjas),

generalinis advokatas E. Tanchev,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį,

išnagrinęs pastabas, pateiktas:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku, atstovaujamos radca prawny A. Boćtruczyk,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindegren, M. N. Lyshøj ir C. Thorning,
- Europos Parlamento, atstovaujamo A.-M. Dumbravan ir A. Pospíšilová Padowska,
- Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos A. Norberg ir K. Pleśniak,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir A. Szmytkowska,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be

išvados,

priima š?

Sprendim?

1 Prašymas priimti prejudicin? sprendim? pateiktas d?l 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 d?l socialin?s apsaugos sistem? koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvi? k., 5 sk., 5 t., p. 72 klaid? ištaisyimas OL L 188, 2013, p. 10), iš dalies pakeisto 2012 m. geguž?s 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012 (OL L 149, 2012, p. 4) (toliau – Reglamentas Nr. 883/2004), 1, 3 ir 9 straipsni? išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrin?jant Stefan Czerwi?ski ir *Zak?ad Ubezpiecze? Spo?ecznych Oddzia? w Gda?sku* (Socialinio draudimo tarnybos Gdanskio skyrius, Lenkija, toliau – ZUS) gin?? d?l to, kad ši tarnyba, spr?sdoma d?l pereinamojo laikotarpio pensijos suteikimo, atsisak? atsižvelgti ? ?mok? mok?jimo laikotarpius, per kuriuos suinteresuotasis asmuo vykd? veikl? kitose Europos S?jungos arba Europos ekonomin?s erdv?s (EEE) valstyb?se nar?se.

Teisinis pagrindas

Europos ekonomin?s erdv?s susitarimas

3 1992 m. geguž?s 2 d. Europos ekonomin?s erdv?s susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvi? k., 11 sk., 52 t., p. 3) 29 straipsnyje nustatyta:

„Kad užtikrint? laisv? darbuotoj? ir savarankiškai dirban?i? asmen? jud?jim?, Susitarian?iosios Šalys socialin?s apsaugos srityje priima nuostatas, kaip darbuotojams bei savarankiškai dirbantiems asmenims ir j? išlaikytiniams užtikrinti, kaip numatyta VI priede, vis? pirma:

a) pagal keleto valstybi? ?statymus nustatom? vis? prilyginam?j? laikotarpį sud?t?, kad jie ?gyt? ir išlaikyt? teis? ? socialines išmokas ir kad b?t? galima apskai?iuoti t? išmok? dyd?;

b) socialini? išmok? mok?jim? asmenims, gyvenantiems Susitarian?i?j? Šali? teritorijose.“

4 Europos ekonomin?s erdv?s susitarimo VI priedo, iš dalies pakeisto 2011 m. liepos 1 d. EEE Jungtinio komiteto sprendimu Nr. 76/2011 (OL L 262, 2011, p. 33), I dalyje „Bendras socialin?s apsaugos koordinavimas“ nurodytas Reglamentas Nr. 883/2004 ir jo v?lesni pakeitimai.

S?jungos teis?

5 Reglamento Nr. 883/2004 33 konstatuojamoje dalyje nurodyta:

„? šio reglamento taikymo srit? b?tina ?traukti ?statym? numatytas paankstinto iš?jimo ? pensij? sistemas ir taip garantuoti tiek vienod? poži?r?, tiek ir galimyb? perkelti atitinkamam asmeniui paankstinto iš?jimo ? pensij? išmokas ir skirti išmokas šeimai bei sveikatos prieži?ros išmokas pagal šio reglamento nuostatas; ta?iau laikotarpį sumavimo nuostata netur?t? b?ti taikoma [teisei ? šias išmokas ?gyti], kadangi ?statym? numatytas paankstinto iš?jimo ? pensij? sistemas turi tik labai nedaug valstybi? nari?.“

6 Šio reglamento 1 straipsnis „Apibr?žimai“ suformuluotas taip:

„Šiame reglamente:

<...>

x) „priešpensin? išmoka“ – visos išmokos pinigais, išskyrus bedarbio pašalp? arba ankstyv? senatv?s išmok?, kurios skiriamos nuo tam tikro amžiaus darbuotojams, sumažinusiems veiklos kr?v?, nutraukusiems arba sustabdžiusiems atlygintin? darbin? veikl? nesukakus amžiaus, suteikian?io teis? gauti senatv?s arba ankstyv? ištarnauto laiko pensij?, ir kuri? gavimas nepriklauso nuo to, ar atitinkamas asmuo yra kompetentingos valstyb?s ?darbinimo tarnyb? žinioje; „ankstyva senatv?s išmoka“ – išmoka, mokama nesukakus nustatyto senatv?s pensijos amžiaus, kuri sukakus min?t? amži? mokama toliau arba pakei?iama kita senatv?s išmoka;

<...>“

7 Min?to reglamento 3 straipsnio „Taikymo sritys“ 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas visiems teis?s aktams, kurie apima šias socialin?s apsaugos sritis:

<...>

d) senatv?s išmokas;

<...>

i) priešpensines išmokas;

<....“

8 To paties reglamento 6 straipsnis suformuluotas taip:

„Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, valstyb?s nar?s, pagal kurios teis?s aktus:

- teis?s ? išmokas ?gijimas, išsaugojimas, prat?simas arba atgavimas,
- teis?s akt? taikymas, arba
- galimyb? apsidrausti privalomu, neprivalomu nuolatiniu arba savanorišku draudimu arba b?ti atleistam nuo jo,

priklauso nuo draudimo, darbo pagal darbo sutart?, savarankiško darbo arba gyvenimo laikotarp?, kompetentinga ?staiga ?skaito reikiamo dydžio draudimo, darbo pagal darbo sutart?, savarankiško darbo ir gyvenimo laikotarpius, ?gytus pagal bet kurios kitos valstyb?s nar?s teis?s aktus, tartum jie b?t? ?gyti pagal jos teis?s aktus.“

9 Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstyb?s nar?s raštu praneša Europos Komisijai apie 1 straipsnio I punkte nurodytus pranešimus, 3 straipsnyje nurodytus teis?s aktus ir sistemas, pagal 8 straipsnio 2 dalies reikalavimus sudarytas konvencijas, 58 straipsnyje nurodytas minimalias išmokas ir 65a straipsnio 1 dalyje nurodytos draudimo sistemos nebuvim?, taip pat apie v?lesnius esminius j? pakeitimus. Tokiuose pranešimuose nurodoma data, nuo kurios šis reglamentas bus taikomas valstybi? nari? pranešimuose nurodytoms sistemoms.

2. Šie pranešimai kasmet pateikiami Europos Komisijai ir skelbiami viešai tiek, kiek tai yra b?tina.“

10 Kaip nurodyta šio reglamento 66 straipsnyje, „[j]eigu pagal taikomus teis?s aktus teis? ? priešpensines išmokas priklauso nuo draudimo, darbo pagal darbo sutart? arba savarankiško darbo laikotarpį? ?gijimo, 6 straipsnio nuostatos netaikomos“.

Lenkijos teis?

11 Remiantis 2008 m. gruodžio 19 d. suvestin?s redakcijos *Ustawa o emeryturach pomostowych* (?statymas d?l pereinamojo laikotarpio pensij?, *Dz. U.*, 2015, pozicija 965, (toliau – ?statymas d?l pereinamojo laikotarpio pensij?) 3 straipsnio 1 dalimi, darbas ypatingomis s?lygomis – tai darbas, susij?s su rizikos veiksniais, kurie, labai tik?tina, su amžiumi gali lemti nuolatinius sveikatos sutrikimus, atliekamas ypatingomis darbo aplinkos s?lygomis, kurias lemia gamtos j?gos arba technologiniai procesai, d?l kuri?, nepaisant to, kad yra taikomos technin?s, organizacin?s ir medicinin?s profilaktikos priemon?s, darbuotojams keliama reikalavimai, viršijantys j? paj?gumus, ribotus d?l sen?jimo proceso dar prieš pasiekiant pensin? amži?, tod?l jiems tampa sunkiau dirbti einant ligšiolines pareigas. Ypatingomis s?lygomis atliekam? darb? s?rašas pateikiamas šio ?statymo I priede.

12 Min?to ?statymo 3 straipsnio 3 dalyje ypatingo pob?džio darbas apibr?žiamas kaip darbas, reikalaujantis ypatingos atsakomyb?s ir ypating? psichofizinį paj?gum?, kurio tinkamo atlikimo galimyb?, nekeliant gr?sms? visuomen?s saugumui, ?skaitant kit? žmoni? sveikat? ir gyvyb?, maž?ja prieš pasiekiant pensin? amži? d?l psichofizinį paj?gum? pablog?jimo, susijusio su sen?jimo procesu. Ypatingo pob?džio darb? s?rašas pateiktas to paties ?statymo II priede.

13 ?statymo d?l pereinamojo laikotarpio pensij? 4 straipsnyje nurodytos s?lygos, kurias reikia ?vykdyti norint pasinaudoti teise ? pereinamojo laikotarpio pensij?. Ši? teis? turi darbuotojas, kuris:

- „1) gim? po 1948 m. gruodžio 31 d.;
- 2) bent 15 met? dirbo ypatingomis s?lygomis arba ypatingo pob?džio darb?;
- 3) sulauk? nustatyto amžiaus: moteris – bent 55 metus, vyras – bent 60 met?;
- 4) ?rodo ?mok? mok?jimo (stažo) ir nemok?jimo laikotarp?,<...>, kuris moterims yra bent 20 met?, o vyrams – bent 25 metai;
- 5) iki 1999 m. sausio 1 d. dirbo darb? ypatingomis s?lygomis arba ypatingo pob?džio darb?, kaip tai suprantama pagal ?statymo d?l pereinamojo laikotarpio pensij? 3 straipsnio 1 ir 3 dalis arba 1998 m. gruodžio 17 d. [*Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpiecze? Spo?ecznych* (?statymas d?l Socialinio draudimo fondo pensij? ir rent?, *Dz. U.*, 2016, pozicija 887)] 32 ir 33 straipsnius;
- 6) po 2008 m. gruodžio 31 d. dirbo darb? ypatingomis s?lygomis arba ypatingo pob?džio darb?, kaip tai suprantama pagal ?statymo d?l pereinamojo laikotarpio pensij? 3 straipsnio 1 ir 3 dalis;
- 7) darbo santykiai su juo buvo nutraukti.“

14 Pagal ?statymo d?l pereinamojo laikotarpio pensij? 8 straipsn? darbuotojas, dirbantis darb? ypatingomis s?lygomis, nurodyt? šio ?statymo I priedo 20, 22 ir 32 punktuose, ir tenkinantis 4 straipsnio 1 ir 4–7 punktuose apibr?žtas s?lygas, ?gyja teis? ? pereinamojo laikotarpio pensij?, jeigu sulauk? nustatyto amžiaus (moteris – bent 50 met?, vyras – bent 55 metus) ir jo darbo šiomis ypatingomis s?lygomis laikotarpis yra bent 10 met?.

15 Remiantis šio ?statymo 16 straipsniu, teis? ? pereinamojo laikotarpio pensij? išnyksta likus

dienai iki teisės į senatvės pensiją įgyjimo pagal socialinio draudimo institucijos arba kitos atskiruose teisės aktuose nurodytos pensijų ir rentų institucijos sprendimą, teisės turėjui pasiekus pensinio amžių arba teisės turėjui mirus.

16 Įstatymo dėl Socialinio draudimo fondo pensijų ir rentų (toliau – Pensijų įstatymas) 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Įmokų mokėjimo laikotarpį sudaro:

1) draudimo laikotarpiai,

<...>

2. Įmokų mokėjimo laikotarpiais taip pat laikomi atitinkami laikotarpiai iki 1991 m. lapkričio 15 d., už kuriuos buvo sumokėtos socialinio draudimo įmokos arba jos nebuvo privalomos, t. y.:

1) netrumpesni nei 15 m. darbo laikotarpiai:

<...>

d) užsienyje dirbusi Lenkijos pilietė atveju: išdirbti pas kitus užsienio darbdavius, jeigu per darbo užsienyje laikotarpį, įmokos buvo mokamos Lenkijos socialinio draudimo sistemai; <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 1951 m. sausio 1 d. gimęs S. Czerwiński turėjo 23 m. ir 6 mėn. įmokų mokėjimo (stažo) ir nemokėjimo Lenkijoje laikotarpį.

18 Be to, 2005–2011 m. jis dirbo Vokietijoje laivo antruoju mechaniku, o Norvegijoje – laivo vyr. mechaniku. Profesinės veiklos laikotarpiu jis mokėjo įmokas atitinkamai Vokietijos ir Norvegijos socialinio draudimo institucijoms.

19 2013 m. birželio 12 d. suinteresuotasis asmuo pateikė ZUS prašymą skirti pereinamojo laikotarpio pensiją.

20 2013 m. liepos 31 d. sprendimu ZUS atmetė jo prašymą motyvuodamas tuo, kad suinteresuotasis asmuo nebuvo turėjęs 2009 m. sausio 1 d. turėjusių 15 metų darbo ypatingomis sąlygomis arba ypatingo pobūdžio darbo stažą, kaip tai suprantama pagal Pereinamojo laikotarpio pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 ir 3 dalis, taip pat nebuvo pagal tai patį įstatymą reikalaujamo 25 metų įmokų mokėjimo ir nemokėjimo laikotarpio.

21 S. Czerwiński šio sprendimo apskundė.

22 2015 m. sausio 28 d. sprendimu *Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Gdanskio apygardos teismas, VII-asis darbo ir socialinio draudimo bylų skyrius) šis skundas atmetė. Anot šio teismo, S. Czerwiński turintis 15 metų darbo ypatingomis sąlygomis stažą, reikalaujamą pagal įstatymą, tačiau jis negali remtis 25 m. įmokų mokėjimo laikotarpiu, nes šiuo tikslu negalima atsižvelgti į užsienyje mokėtą įmokų laikotarpį.

23 *Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Gdanskio apeliacinis teismas, III-iasis darbo ir socialinio draudimo bylų skyrius, Lenkija), nagrinėjančiam S. Czerwiński apeliacinį skundą dėl šio teismo sprendimo, kyla abejonių dėl pereinamojo laikotarpio pensijos kvalifikavimo.

24 Nors iš Lenkijos institucijų pranešimo, pateikto pagal Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnį,

matyti, kad pereinamojo laikotarpio pensijos patenka ? priešpensini? išmok? kategorij?, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui kyla klausimas, ar šios pensijos netur?t? b?ti laikomos senatv?s išmokomis. Šiomis aplinkyb?mis teismas mano, kad reik?t? nustatyti, ar išmokos priskyrimas prie vienos iš socialinio draudimo sri?i?, išvardyt? Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnyje, kur? atliko kompetentinga nacionalin? institucija atitinkamame valstyb?s nar?s pagal min?to reglamento 9 straipsn? teiktiname pranešime, yra galutinis, ar vis d?lto j? gali vertinti nacionaliniai teismai.

25 Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas pažymi, kad tuo atveju, jeigu pereinamojo laikotarpio pensija b?t? kvalifikuojama kaip senatv?s išmoka, b?t? taikoma Reglamento Nr. 883/2004 6 straipsnyje numatyta laikotarpi? sumavimo nuostata.

26 Vis d?lto jeigu pereinamojo laikotarpio pensija turi b?ti priskirta prie priešpensini? išmok? kategorijos, kyla klausimas, ar laikotarpi? sumavimo nuostatos netaikymas, išplaukiantis iš Reglamento Nr. 883/2004 66 straipsnio, suderinamas su socialin?s apsaugos tikslu, kylan?iu iš SESV 48 straipsnio a punkto.

27 Šiomis aplinkyb?mis *S?d Apelacyjny w Warszawie* (Varšuvos apeliacinis teismas) nutar? sustabdyti bylos nagrin?jim? ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsn? pateiktame valstyb?s nar?s pranešime nurodyt? išmokos priskyrim? prie konkre?ios šio reglamento 3 straipsnyje minimos socialin?s apsaugos srities gali vertinti nacionalin? institucija arba teismas?

2. Ar pereinamojo laikotarpio pensija, numatyta [?statyme d?l pereinamojo laikotarpio pensij?], yra senatv?s išmoka, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punkt??

3. Ar netaikant draudimo laikotarpi? sumavimo principo (Reglamento Nr. 883/2004 66 straipsnis ir 33 konstatuojamoji dalis) priešpensin?ms išmokoms socialin?s apsaugos srityje ?gyvendinama socialin?s apsaugos funkcija, kylanti iš [SESV] 48 straipsnio a punkto?“

D?l pirmojo prejudicinio klausimo

28 Pirmuoju klausimu prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas iš esm?s siekia sužinoti, ar socialin?s išmokos priskyrimas prie konkre?ios Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnyje minimos socialin?s apsaugos srities, kur? atlieka kompetentinga nacionalin? institucija pranešime, valstyb?s nar?s teikiamame pagal min?to reglamento 9 straipsnio 1 dal?, yra galutinis, ar vis d?lto j? gali vertinti nacionaliniai teismai.

29 D?l pranešimo, teikiamo pagal Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnio 1 dal?, Teisingumo Teismas yra nusprend?s, kad valstyb?s nar?s yra ?pareigotos pranešti apie socialin?s apsaugos teis?s aktus ir sistemas, patenkan?ius ? šio reglamento, kur? jos turi vykdyti, laikydamosi ESS 4 straipsnio 3 dalies reikalavim?, materialin? taikymo srit? (šiuo klausimu žr. 2006 m. kovo 3 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C?12/14, EU:C:2016:135, 36 punkt?).

30 Iš ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatyto lojalaus bendradarbiavimo principo matyti, kad kiekviena valstyb? nar?, siekdama pateikti pranešim? pagal Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnio 1 dal?, turi atlikti kruopšt? savo pa?ios socialin?s apsaugos sistem? tyrim? ir, kai j? pabaigs, prireikus pranešti, kad jos patenka ? šio reglament? taikymo srit? (šiuo klausimu žr. 2006 m. kovo 3 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C?12/14, EU:C:2016:135, 37 punkt? ir jame nurodyt? jurisprudencij?).

31 Taigi toks pranešimas sukuria prezumpciją, kad nacionalinės teisės aktai, apie kuriuos buvo pranešta pagal Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnį, patenka į materialinę šio reglamento taikymo sritį ir iš principo saisto kitas valstybes nares (2006 m. kovo 3 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C-12/14, EU:C:2016:135, 38 punktą).

32 Tai, kad įstatymas ar kitas nacionalinės teisės aktas nebuvo paminėtas Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnyje numatytame pranešime, savo ruožtu savaime nereiškia, jog šis įstatymas ar kitas teisės aktas nepatenka į minėto reglamento taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 20 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Hliddal ir Bornand*, C-216/12 ir C-217/12, EU:C:2013:568, 46 punktą).

33 Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad skirstymas į išmokas, nepatenkančias į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį, ir išmokas, patenkančias į jo taikymo sritį, iš principo grindžiamas esminiais kiekvienos išmokos elementais, būtent – jos paskirtimi ir skyrimo sąlygomis, o ne aplinkybe, ar ši išmoka pagal nacionalinės teisės aktus pripažįstama socialinės apsaugos išmoka (1985 m. kovo 27 d. Sprendimo *Scrivner ir Cole*, 122/84, EU:C:1985:145, 18 punktas; 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 21 punktas ir 1998 m. kovo 5 d. Sprendimo *Molenaar*, C-160/96, EU:C:1998:84, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Bet kuriuo atveju tam, kad patektų į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį, nacionalinės teisės aktas turi turėti sąsąją su viena iš minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų (šiuo klausimu žr. 1985 m. kovo 27 d. Sprendimo *Scrivner ir Col*, 122/84, EU:C:1985:145, 19 punktą ir 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Otte*, C-25/95, EU:C:1996:295, 22 punktą).

35 Šiuo atveju, kiek tai susiję su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimu, ar nagrinėjama išmoka turi būti kvalifikuojama kaip priešpensinis išmoka ar kaip senatvės išmoka, neginytina, kad ši išmoka turi sąsąją su viena iš Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų.

36 Vis dėlto, jeigu kyla abejonė dėl socialinės išmokos kvalifikavimo, kurį atliko kompetentinga nacionalinės institucija pareiškime, pateiktame pagal Reglamento Nr. 883/2004 9 straipsnį, šį pranešimą pateikusi valstybė narė turi persvarstyti jo pagrįstumą ir prireikus jį iš dalies pakeisti (pagal analogiją žr. 2006 m. kovo 3 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C-12/14, EU:C:2016:135, 39 punktą).

37 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nacionaliniam teismui, kurį kreiptasi dėl ginčo, susijusio su nacionalinės teisės aktu, gali bet kada tekti spręsti jo nagrinėjamoje byloje ginčijamą išmokos kvalifikavimo klausimą ir prireikus kreiptis į Teisingumo Teismą su atitinkamu prejudiciniu klausimu, kad galėtų nustatyti, ar šis teisės aktas patenka į Reglamento Nr. 883/2004 materialinę taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2006 m. kovo 3 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C-12/14, EU:C:2016:135, 43 punktą).

38 Kadangi socialinės išmokos, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 883/2004, kvalifikavimą turi savarankiškai ir atsižvelgdamas į esminius aptariamą socialinės išmokos elementus atlikti atitinkamas nacionalinis teismas – prireikus kreipdamasis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu – socialinė išmoką klasifikavimas, kurį atlieka kompetentinga nacionalinė institucija pagal minėto reglamento 9 straipsnį pateikdama pranešimą, negali būti galutinis.

39 Pagrindiniam Reglamento Nr. 883/2004 tikslui – užtikrinti socialinės apsaugos sistemų koordinavimą gyvendinant laisvą darbuotojų judėjimą ir kartu garantuoti vienodą požiūrą atsižvelgiant į skirtingus nacionalinės teisės aktus – būtų labai pakenkta, jeigu kiekviena valstybė

nar? gal?t? savo nuoži?ra nustatyti min?to reglamento taikymo srit?, ne?traukdama tam tikr? socialini? išmok? ? pranešim? arba, priešingai, jas ?traukdama.

40 Taigi ? pirm?j? klausim? reikia atsakyti taip, kad socialin?s išmokos priskyrimas prie konkre?ios Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnyje minimos socialin?s apsaugos srities, kur? atlieka kompetentinga nacionalin? institucija pranešime, valstyb?s nar?s teikiamame pagal min?to reglamento 9 straipsnio 1 dal?, n?ra galutinis. Socialin?s išmokos kvalifikavim? gali savarankiškai ir atsižvelgdamas ? esminius aptariamoms socialin?s išmokos elementus atlikti atitinkamas nacionalinis teismas – prireikus kreipdamasis ? Teisingumo Teism? su prejudiciniu klausimu.

D?I antrojo prejudicinio klausimo

41 Antruoju prejudiciniu klausimu prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas siekia sužinoti, ar pereinamojo laikotarpio pensija turi b?ti laikoma „senatv?s pensija“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punkt?, ar „priešpensine išmoka“, kaip ji suprantama pagal tos paties reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punkt?.

42 Pirmiausia pažym?tina, kad atsakymas ? š? klausim? turi lemiamos reikšm?s prašymo skirti pereinamojo laikotarpio pensij? nagrin?jimui. Jeigu ši pensija laikytina „senatv?s pensija“ ir atsižvelgiant ? tai, kad tokios išmokos skyrimas priklauso nuo draudimo, darbo pagal darbo sutart?, savarankiško darbo arba gyvenimo laikotarpio, pagal Reglamento Nr. 883/2004 6 straipsn?, kompetentinga valstyb?s nar?s institucija turi ?skaityti visus laikotarpius, ?gytus pagal bet kurios kitos valstyb?s nar?s – netgi kitos EEE valstyb?s nar?s – teis?s aktus, tartum jie b?t? ?gyti šios ?staigos valstyb?je nar?je. Ta?iau jeigu ši pensija kvalifikuotina kaip „priešpensin? išmoka“, Reglamento Nr. 883/2004 66 straipsnis užkerta keli? šio reglamento 6 straipsnyje numatytos laikotarpio sumavimo nuostatos taikymui.

43 Kalbant apie pagrindin?je byloje aptariamoms išmokoms pob?džio nustatym?, primintina, kad, remiantis nusistov?usia jurisprudencija, išmokos priskiriamos prie socialin?s apsaugos išmok?, jei, nepaisant skirting? nacionalin?s teis?s akt? ypatum?, laikomos to paties pob?džio išmokomis, kai j? tikslas ir paskirtis, apskai?iavimo baz? ir skyrimo s?lygos yra identiški. Ta?iau išmok? klasifikavimo tikslais esminiais elementais negali b?ti laikomi vien formal?s požymiai (šiuo klausimu žr. 1983 m. liepos 5 d. Sprendimo *Valentini*, 171/82, EU:C:1983:189, 13 punkt?; 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *De Cuyper*, C?406/04, EU:C:2006:491, 25 punkt? ir 2008 m. rugs?jo 11 d. Sprendimo *Petersen*, C?228/07, EU:C:2008:494, 21 punkt?).

44 Tais atvejais, kai turi b?ti atskirtos skirting? kategorij? socialin?s apsaugos išmokos, Teisingumo Teismas yra nurod?s, jog reikia atsižvelgti ? rizik?, d?l kurios mokama kiekviena išmoka (2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *De Cuyper*, C?406/04, EU:C:2006:491, 27 punkt? ir 2013 m. rugs?jo 13 d. Sprendimo *Hliddal ir Bornand*, C?216/12 ir C?217/12, EU:C:2013:568, 52 punkt?).

45 Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punkte numatytoms senatv?s išmokoms iš esm?s b?dinga tai, kad jomis siekiama užtikrinti pragyvenimo l?š? asmenims, kurie, sulauk? tam tikro amžiaus, nustoja dirbti ir nebeprivalo registruotis darbo biržoje kaip pasireng? dirbti (1983 m. liepos 5 d. Sprendimo *Valentini*, 171/82, EU:C:1983:189, 14 punkt?).

46 Priešpensin?s išmokos, net jeigu turi tam tikr? panašum?, palyginti su senatv?s išmokomis, tikslo ir paskirties poži?riu, t. y. kad jomis, be kita ko, siekiama užtikrinti tam tikro amžiaus sulaukusiems asmenims pragyvenimo l?š?, savo ruožtu nuo senatv?s išmok? skiriasi vis? pirma tuo, kad jomis siekiamas tikslas susij?s su užimtumo politika, ir kartu padedama atlaisvinti darbuotoj?, kuri? pensija art?ja, užimamas darbo vietas jaunesniems darbo neturintiems asmenims naudai, o tai yra tikslas, iškeltas Europ? ištikus ekonominei krizei (šiuo klausimu žr.

1983 m. liepos 5 d. Sprendimo *Valentini*, 171/82, EU:C:1983:189, 16 ir 17 punktus). ?mon?s ekonomin?s veiklos nutraukimo atveju skiriant toki? i?mok? lygiai taip pat prisidedama prie atleisti? darbuotoj?, kuriems taikomas nedarbo draudimas, skai?iaus ma?inimo (pagal analogij? ?r. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Otte*, C?25/95, EU:C:1996:295, 31 punkt?).

47 Tai rei?kia, kad prie?pensin?s i?mokos yra labiau susietos su tokiu kontekstu kaip ekonomin? kriz?, restruk?rizacija, atleidimas i? darbo ir racionalizavimas.

48 Be to, pabr??tina, kad nors ?statym? numatytos paankstinto i??jimo ? pensij? sistemos nepatenka ? teis?s akt?, taikyt? darbuotoj? migrant? socialin?s apsaugos sistemoms iki Reglamento Nr. 883/2004 ?sigaliojimo, taikymo srit?, nuo ?iol s?voka „prie?pensin?s i?mokos“ min?to reglamento 1 straipsnio x punkte apibr??žiama kaip visos i?mokos pinigais, i?skyrus bedarbio pa?alp? arba ankstyv? senatv?s i?mok?, kurios skiriamos nuo tam tikro am?iaus darbuotojams, apribojusiems, nutraukusiems arba sustabd?žiusiems atlygintin? darbin? veikl? nesulaukus am?iaus, suteikian?io teis? gauti senatv?s arba ankstyv? i?starnauto laiko pensij?, ir kuri? gavimas nepriklauso nuo to, ar atitinkamas asmuo yra kompetentingos valstyb?s nar?s ?darbinimo tarnyb? ?inioje.

49 Remiantis ta pa?ia nuostata, „i?ankstin? i?moka“ nuo „ankstyvos senatv?s i?mokos“ skiriasi tuo, kad pastaroji i?moka mokama nesulaukus nustatyto senatv?s pensijos am?iaus, o sulaukus min?to am?iaus mokama toliau arba pakei?iama kita senatv?s i?moka.

50 Antruoju klausimu pra?ym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas siekia su?inoti, ar pereinamojo laikotarpio pensija turi b?ti laikoma „senatv?s i?moka“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punkt?, ar kaip „prie?pensin? i?moka“, kaip ji suprantama pagal to paties reglamento 3 straipsnio 1 dalies i punkt?.

51 Pirmiausia, kiek tai susij? su pagrindin?je byloje nagrin?jamos i?mokos tikslu ir paskirtimi, pasakytina, kad i? Pereinamojo laikotarpio pensij? ?statymo 3 straipsnio, ypa? i? jo 1 ir 3 dali?, matyti, jog pereinamojo laikotarpio pensija skirta darbuotojams, ypatingomis s?lygomis dirbantiems darb?, susijus? su rizikos veiksniais, kurie gali lemti nuolatinius sveikatos sutrikimus, arba reikalaujant?, nepaisant technologin?s pa?angos, specifini? psichini? ir fizini? paj?gum?, kurie yra apriboti arba suma??j? d?l sen?jimo proceso dar prieš pasiekiant pensin? am?i?, tod?l jiems tampa sunkiau dirbti einant lig?siolines pareigas, ir netgi darbuotojams, kurie nebegali dirbti darbo ypatingomis s?lygomis, t. y. tokio, kuris reikalauja ypatingos atsakomyb?s ir ypating? paj?gum? ir kurio nebegalima atlikti, nekeliant gr?sm?s kit? ?moni? sveikatai ir gyvybei, d?l pablog?jusi? psichofizini? paj?gum?, sukelt? sen?jimo proceso.

52 Net jeigu *a priori* pereinamojo laikotarpio pensijos gav?jas, kaip darbuotojas, gaunantis prie?pensin? i?mok?, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio x punkt?, nutrauk? arba sustabd? savo profesin? veikl? dar nesulauk?s am?iaus, nuo kurio jam pripa?stama senatv?s pensija, vis d?lto pereinamojo laikotarpio pensija yra susieta ne su pad?timi darbo rinkoje ekonomin?s kriz?s s?lygomis ar ?mon?s ekonominiu paj?gumu vykdant restruk?rizacij?, o tik su darbo pob?d?iu, kuris yra ypatingas arba atliekamas ypatingomis s?lygomis.

53 Be to, kadangi aptariamuose nacionalin?s teis?s aktuose ai?skiai nurodomas darbuotoj? sen?jimo procesas ir neminimas tikslas atlaisvinti darbo vietas jaunesniems asmenims, pagrindin?je byloje aptariama i?moka veikia turi s?saj? su senatv?s i?moka.

54 D?l pagrindin?je byloje aptariamose i?mokos apskai?iavimo baz?s pasakytina, kad i? pra?ymo priimti prejudicin? sprendim? i? esm?s matyti, kad pereinamojo laikotarpio pensijos dydis nustatomas pagal senatv?s pensijos dyd?, o ?statymo d?l pereinamojo laikotarpio pensij? 14

straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad jos dydis negali būti mažesnis už minimalios senatvės pensijos dydį, nustatytą Pensijų įstatyme. Be to, Pereinamojo laikotarpio pensijų įstatymo 18, 19 ir 20 straipsniuose numatytos teisės priešingos pašalpa, maitintojo netekimo pensijų ir laidojimo pašalpa tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip numatyta Pensijų įstatyme.

55 Galiausiai, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamos išmokos skyrimo sąlygomis, pažymėtina, kad įstatymo dėl pereinamojo laikotarpio pensijų 4 straipsnyje yra apibrėžtos bendrosios sąlygos, susijusios su amžiumi, darbo stažu ir ilgais mokymosi ir nemokėjimo laikotarpiais, kurios iš esmės yra kitokie reikalavimai, keliami senatvės išmokos skyrimui, nei bendrosios priešpensinams išmokoms nustatytos skyrimo sąlygos.

56 Konkrečiai kalbant apie teisės pereinamojo laikotarpio išmokos netekimą, pabrėžtina, kad, nors iš įstatymo dėl pereinamojo laikotarpio pensijų 16 straipsnio matyti, jog teisė šią išmoką išnyksta likus dienai iki teisės senatvės pensijų gavimo, vis dėlto Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra jokių duomenų, kurie leistų atmesti galimybę, jog tai yra ankstyva senatvės išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio x punktą, nes pereinamojo laikotarpio pensija tebemokama pasiekus prastą amžių, nuo kurio gyjama teisė senatvės pensijai, arba ji pakeičiama kita senatvės išmoka.

57 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad tiek iš pagrindinėje byloje nagrinėjamos išmokos tikslo ir paskirties, tiek iš jo apskaičiavimo bazės ir skyrimo sąlygų matyti, jog tokia išmoka siejama su senatvės rizika, numatyta Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punkte, ir todėl jai taikoma laikotarpio sumavimo nuostata.

58 Taigi antrąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad tokia išmoka, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, turi būti laikoma „senatvės išmoka“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punktą.

Dėl trečiojo klausimo

59 Atsižvelgiant į tai, kas atsakyta du pirmuosius klausimus, nereikia atsakyti į trečiąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

60 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

1. Socialinės išmokos priskyrimas prie konkrečios 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 3 straipsnyje minimos socialinės apsaugos srities, kuriai atlieka kompetentinga nacionalinė institucija pranešime, valstybės narės teikiamame pagal minėto reglamento 9 straipsnio 1 dalį, nėra galutinis. Socialinės išmokos kvalifikavimą gali savarankiškai ir atsižvelgdamas į esminius aptariamąsias socialinės išmokos elementus atlikti atitinkamas nacionalinis teismas – prireikus kreipdamasis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu.

2. Tokia išmoka, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, turi būti laikoma „senatvės išmoka“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies d punktą.

Parašai.

* Proceso kalba: lenk?.